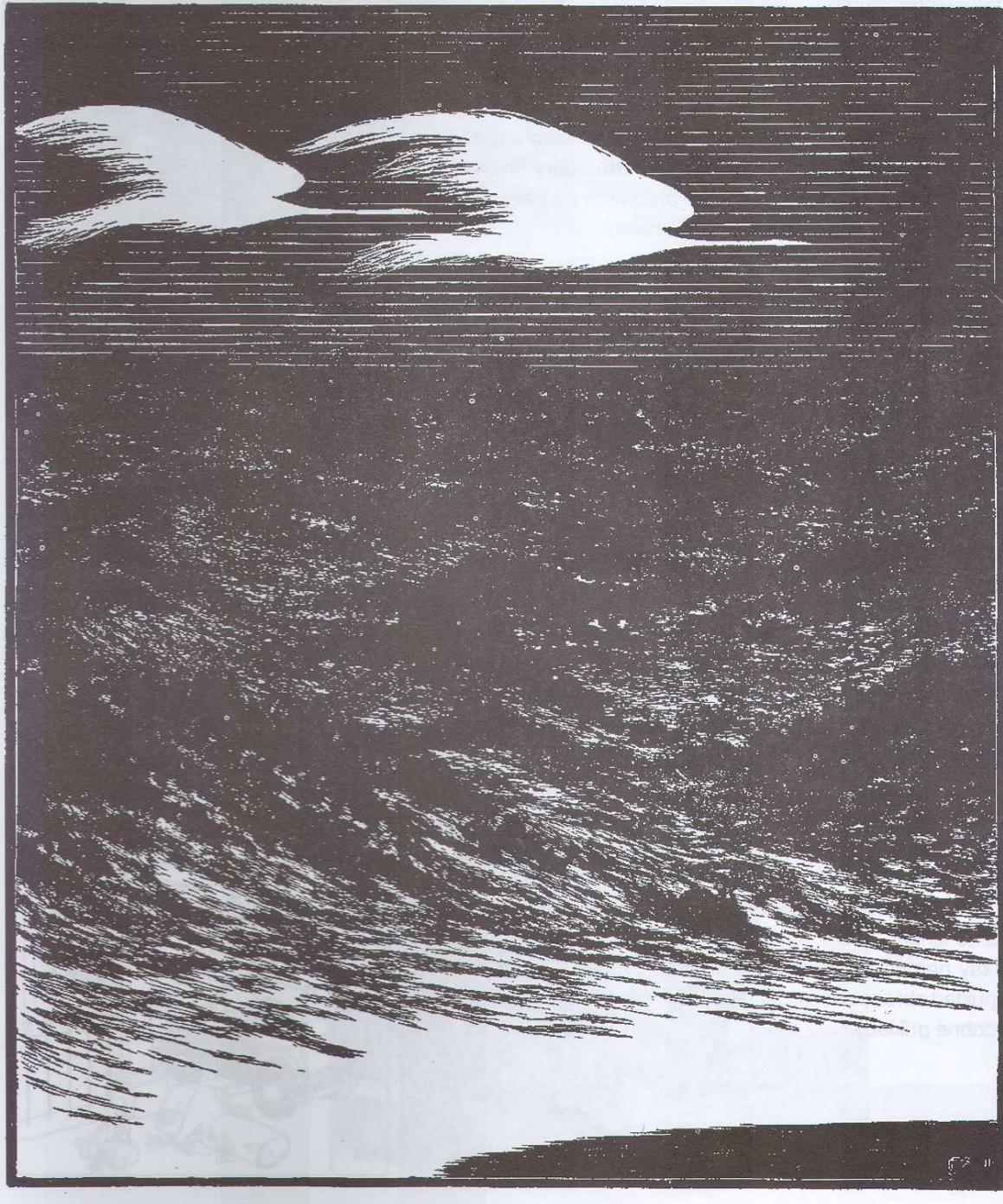

CIV

František Kobliha:
Bílí ptáci,
dřevoryt z cyklu Máj,
1911

PTAČÍ LET A PTAČÍ ZPĚV

...udělat obraz stromu
a vybrat tam nejhezčí větev
pro ptáka
namalovat i zeleň stromů a svěžest větru
sluneční pyl
bzučení hmyzu v trávě za letního parna
a čekat až se pták rozhodne zpívat.
Když pták nezpívá
je to špatné znamení
znamení že je obraz špatný
ale zpívá-li je to dobré znamení
znamení že můžete obraz podepsat.
Tehdy vytrhnete zlehýnka ptákovi jedno
péro
a napíšete své jméno do rohu obrazu.

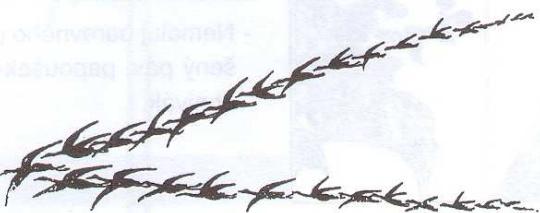
Jacquez Prévert,
úryvek z básně
Jak namalovat podobiznu ptáka

JAK NAMALOVAT PODOBIZNU PTÁKA

Chceš-li malovat ptáka, máš dvě možnosti: buď si vypůjčíš v přírodovědném kabinetě vycpaninu a tu pak pečlivě zpodobníš, nebo si řekneš: Co je na ptáku nejpodstatnější? A to pak namaluješ z paměti. I nejmenší děti umí namalovat letícího ptáka jako písmeno V s trochu rozevřenou horní částí. Dokážeš to určitě také.

- Namaluj tedy hejno divokých kachen letících modrým nebem k jihu nebo hejno havranů spěchajících šedivou oblohou k severu. Kdo z nich letí v přesném útvaru, kdo v nepravidelném houfu? Mysli na křídlo jako na něco, co umožňuje ptačí let, něco, čím se pták vznesе, na čem plachtí vzduchem, čím zamává a pohne se vpřed...
- Pokus se namalovat křídlo orla nebo jiného ptáka-letce jen tak, samostatně. Z čeho se ptačí křídlo skládá? Co je uvnitř a co je vidět na povrchu?

1

PTÁK JAKO ZNAK SÍLY, MOUDROSTI, SLUŽBY, RYCHLOSTI

Mnoho ptáků se objevuje jako symbol ve znaku měst, států i v erbech šlechtických rodů. Ptáky najdete i ve znacích firem, organizací, spolků, sportovních oddílů a také leteckých společností.

2

- Zkus hledat takové znaky v knihách nebo na prospektech a sestav z nich malou výstavu.
- Vyber si dva různé znaky s ptačím motivem a tuší je volně překresli (nekopíruj). Pokus se vystihnout to podstatné: např. čím se liší orel od racka, jaký tvar má tělo sovy, jak vypadá labuť atd.
- Vytvoř si svůj osobní znak s motivem vhodného opeřence, který nejlépe vyjadřuje tvoji povahu, tvé zájmy, tvoje sny.

3

Hokusai:
Svatý pták Ho,
japonský dřevoryt,
kolem r. 1800

BAREVNÍ PTÁCI

Nejen tvar, ale také barva ptačího těla a křídel jsou předmětem našeho zájmu. Lidé vždy obdivovali pestře zbarvené ptáky a některé chovali jako zdomácnělá zvířata na dvoře, v kurníku nebo holubníku, jiné měli v klecích nebo voliérách.

Kteří pestrobarevní ptáci u nás zdomácněli?

Kterého ptáka můžeme označit jako nejbarevnějšího?

Kteří ptáci mají tak krásně vybarvená ocasní péra, že je umělci, například v období secese, využili jako základ ornamentů? Zdobili jimi vázy, šperky, textilie, tapety.

Znáš jméno ptáka ze starých bájí, jenž byl spojován s ohněm a sluncem? Kdykoliv svým žárem shořel, vždy znova se zrodil z vlastního popela.

- Namaluj barevného ptáka „hořícího“ barvami. Může to být kohout, vzenšený páv, papoušek-ara, stejně jako volně vymyšlený, fantastický Pták ohnivák.

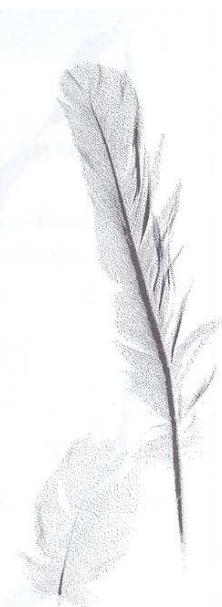

4

PERA , PÍRKA, PEŘÍČKA

Nejprve si opatří model - ptačí pero či jen peříčko. Holubí, slepičí nebo husí možná najdeš cestou do školy. Zkus, jak se pírko chová, když volně padá: některé je těžké, jiné zas tak lehoučké, že se skoro vznáší...

- Přidrž si pírko na výkresu a druhou rukou roztírej přes jeho okraje barvu - třeba prstem zbarveným pestrou křídou, suchým pastelem nebo vodovou barvou. Vytvoříš siluetu - bílý „stín“ v barevné skvrně. K prvnímu pírku přidávej další, až pokryješ celou čtvrtku.
- Zkus některé ptačí pero zvětšit a pěčlivě je nakreslit se všemi podrobnostmi: nejprve prohnutý brk, kolem něho je rozprostřen takzvaný prapor složený z jemných nitek-paprsků ležících souměrně vpravo i vlevo.
- Zbyde-li ti čas, vytvoř velké plastické pero sestavené z různě silných provázků nebo nití. Jednotlivé části přilepuj bílou lepicí pastou k barevné podložce - třeba modré, která bude obrazem vzduchu, oblohy, štěstí...

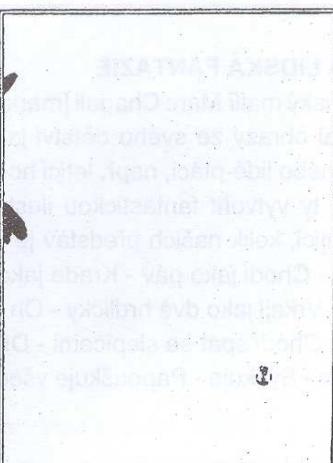
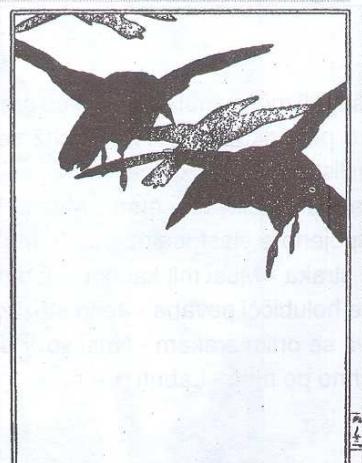
OBRAZ PTAČÍHO LETU

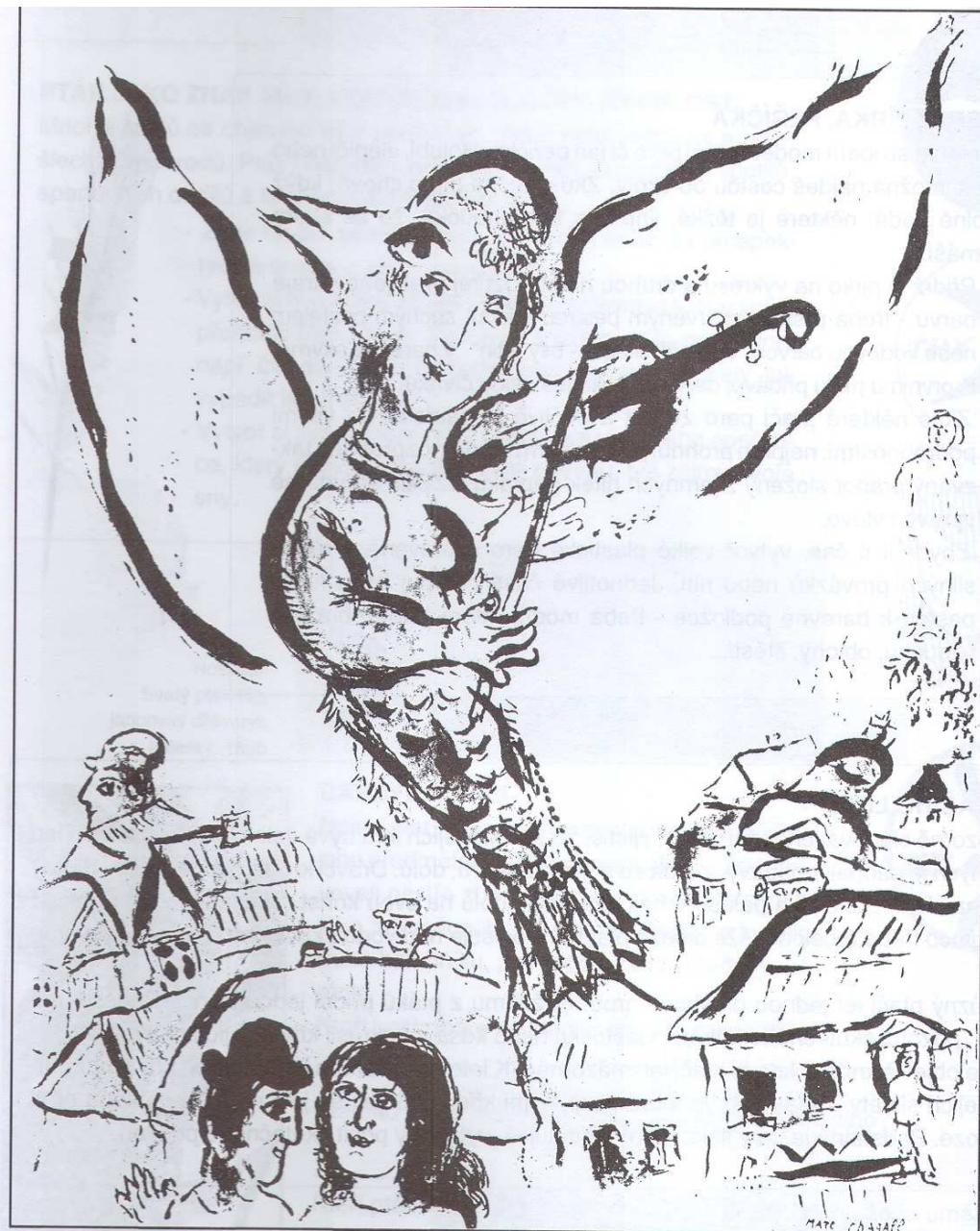
Budeš-li pozorně sledovat chování ptáků, zjistíš, že způsob jejich letu bývá velmi odlišný. Někteří letí přímo, let jiných je naopak houpavý, zvedá se a klesá nahoru, dolů. Dravci krouží nad terénem, někdy jako by se na chvíli zastavili a pak se vrhají střemhlav dolů na svou kořist. Skřívánek se na obloze třepotá, zatímco třeba racek dokáže dlouze plachtit a opisuje nad vodou křivky bez jediného pohybu křidel.

- Vyjádří různý ptačí let jednou dlouhou čarou. Každému z ptáků přiděl jednu barvu. Budeš-li mít příležitost, pozoruj skutečného holuba, vlaštovku nebo kosa a nakresli křivku jejich pohybů.
- Možná, že objevíš knížku, kde je ptačí let znázorněn. K letovým drahám jednotlivých ptačích druhů namaluj jejich siluety - tmavý obrys těla s rozpjatými křídly, tak jak se jeví nám při pohledu proti jasné obloze. Podstatné je, aby linie, které namaluješ, vytvářely pocit skutečného pohybu.

Japonský
dřevoryt

5

Marc Chagall:
Siréna,
kombinovaná
technika,
asi 1960

6

PTÁCI A LIDSKÁ FANTAZIE

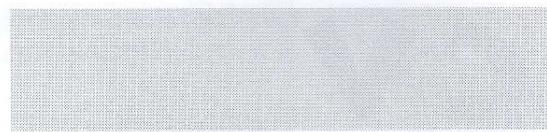
Slavný ruský malíř Marc Chagall [mark šagal] měl mimořádně velkou představivost. Kreslil a maloval obrazy ze svého dětství jako pohádkové výjevy, v nichž se objevují i létající postavy nebo lidé-ptáci, např. letící houslista na naší ukázce.

- Zkus i ty vytvořit fantastickou ilustraci s ptáčím námětem. Možná ti pomohou rčení dokazující, kolik našich představ je spojeno s vlastnostmi ptáků: Má vlasy jako vrabčí hnízdo - Chodí jako páv - Krade jako straka - Musí mít kachní žaludek - Je hluchý jako tetřev - Vrkají jako dvě hrdličky - On je holubičtí povaha - Je to střízlík - Chlubí se cizím peřím - Chodí spát se slepicemi - Dívá se orlím zrakem - Nosí sovy do Atén - Má hejla na nose - Sýčkuje - Papouškuje všechno po mně - Labutí píseň...

- Tomuto textu, který je věnován ptákům a francouzskému malíři G. Braqueovi, chybí ilustrace. Napravíš to?

Z veškeré zvřeny,
jež jako v živé arše dál sídlí v člověku,
jen pták, on jediný,
svým táhlým pokřikem a vybízením k letu,
vždy znova dokáže mu vrátit odvahu...

Celou svou bytostí lne k místům,
kam nemáme svůj spoj.
Je náš zvěd i zasvětitel...

Takoví jsou ptáci, jež nakreslil Georges Braque,
ať ze stepí či z moří,
z pobřeží či z nedohledna vod.

Na ploše dne delšího,
než jaký vzešel z naší temnoty,
s tím napružením těla
či s křivolakou vypjatostí mělkých ohbí hrudla,
týž pocit vzbuzující
rozvíjejí v nezřetelných vrstvách oblohy
jak na zřetelných linkách notového partu
to nekonečné tónování letu,
jenž ohebností předčí i sám čas...

Saint-John Perse [senžon pers] (1887 - 1975)
úryvky z básně Ptáci

Georges Braque v ateliéru, 1955